

Fregatten Møens rejse til Vestindien

Af Birte Hjorth

Dragør var tidligere en søfartsby befolket af matroser, styrmænd, skippere og lodser.

I 1700-tallet havde disse søfolk pligt til at gøre tjeneste på flåden, når orlogsskibene blev udrustet til forskellige togter. Dette gjaldt især matroserne.

De fik så en beskeden månedsgage, mens de var i tjenesten og halv gage i den tid, hvor de ventede på at blive udkommanderede og derfor ikke måtte tage hyre på handelsskibe.

Til gengæld fik de visse rettigheder. De blev fritaget for en del skatter, de måtte ernære sig ved et håndværk eller ved sejlads og - hvad der ikke var uvæsentligt - deres koner fik lov til at drive vævehåndværk.

Indrulleringen

Hver vinter afholdtes i Dragør en indrullingssession. Her udpegede man det mandskab, der var brug for til orlogsflådens kommende togter, der som regel varede fra tidlig forår til et stykke hen på efteråret. Disse sessioner foregik som regel på Strandhotellet.

Det var som sagt især matroserne, man havde brug for på de store orlogsskibe, der krævede mange mand til pasning af de talrige sejle.

Disse matroser blev ved sessionen opført i en *hovedrulle*, hvor imod styrmænd, skippere og lodser blev opført i en *ekstrarulle* eller *aparte rulle*. De repræsenterede en reserve, som man i nødstilfælde kunne udskrive. Det vil sige, at lige så snart en ung mand havde taget sin styrmandseksamen, gik han ud af hovedrullen og dermed ud af aktiv tjeneste i marinen.

Indkaldelse til session sker jo i dag ved at vedkommende får tilsendt pr. post en skrivelse om at møde op på et fastsat tidspunkt og sted. Det var anderledes i 1700-tallet. Da blev man indkaldt ved en kundgørelse fra prædikestolen.

Mandskabet indkaldes

Vi vil nu rette blikket mod året 1759.

Søndag den 21. januar holdt pastor *Røbel* gudstjeneste i Store Magleby kirke. Der var dengang to præster ved kirken - en tysk-hollandsk og en dansk præst.

Røbel var den tyske, så der blev derfor denne dag sunget og prædikeret på plattysk. Men kirken var alligevel fyldt med folk, både fra Store Magleby og Dragør, for man gik i kirke hver søndag, uanset hvilket sprog der blev prædikeret på. Denne søndag blev tre børn båret til dåben, heraf var de to fra Dragør.

Efter prædiken havde Røbel som sædvanlig forskellige meddelelser til menigheden, og heraf var der en, der havde væsentlig betydning for folkene fra Dragør. Røbel læste op af

et højtidelig dokument, der bar amtmandens segl:

Det bliver hermed bekendtgjort, at søindrulleringen tager sin begyndelse på Dragør mandagen d. 5. februar førstkommende om formiddagen kl. 9 slet. Thi bliver hermed alle vedkommende befalede til bemeldte tid og sted at indfinde sig for sessionen, da der til dem, som i hovedrullen ere indførte bliver udbetalt deres dusør-penge for afvigte år 1758. Skulle nogen af de indrullerede udeblive uden lovlig årsag og ej møde, ma de vente sig efter sessionens godtbefindende at blive mulkterede. De som agter at ernære sig af søfarten og ej endnu ere indrullerede, haver sig også til den tid at indfinde for at indrulleres.

Pastor Røbels meddelelse har givet stof til snak og diskussioner på vejen hjem til Dragør efter gudstjenesten. En og anden har nok skumlet over, at man for at få sine surt tjente penge, som man havde puklet for hele sidste sommer, skulle møde op til sessionen med fare for at blive taget igen. Men det var jo ulovligt at udeblive.

Glæden over at få sine penge har blandet sig med misstemningen over muligheden for at skulle af sted igen og være væk i mange måneder fra kone og børn. Vinteren havde jo endnu været mild, så måske skulle togterne starte tidligt i år. Og hvor mon de skulle gå hen og hvor mange mon skulle der indkaldes?

Der var også nogen, der havde hørt, at der skulle være krig flere steder. Det lød jo heller ikke betryggende. Ja, der har været nok at diskutere mand og mand imellem på turen hjem ad Kirkevejen.

Flåden gøres parat

I dette forår 1759 udrustede marinen en række af sine store orlogsskibe. Det gjorde man i større eller mindre grad hvert år, men i disse år var aktiviteten større, for der var nemlig krig ude i verden.

Det var dels den preussiske syvårskrig og dels den fransk-engelske kolonikrig, der rasede.

Danmark søgte at holde sig udenfor, samtidig med at man godt ville høste de økonomiske fordele, som neutraliteten kunne give den danske handel og skibsfart.

Men der var farligt på de store have, hvor det svirrede med engelske og franske kapere, som kunne tænkes at opbringe danske skibe.

Derfor blev det besluttet, at tre orlogsskibe skulle konvojere de af vore handelsskibe, der måtte ønske det. Det drejede sig om orlogsskibene FYEN og GRØNLAND, der skulle sejle til Middelhavet samt fregatten MØEN, som skulle gå til Vestindien og tilbage igen. Det var planen, at de 3 skibe skulle følges ad den først del af ruten.

Matroserne fra Dragør må af sted

Fra Dragør blev der ved sessionen 5. febr. 1759 udkommanderet 127 matroser.

Heraf kom 62 om bord på MØEN, 50 på FYEN og 2 på GRØNLAND, mens 13 kom om bord på andre af flådens skibe.

Mandag den 26. marts mødte de mange matroser inde på Holmen i København. De skulle være med til det sidste arbejde med klargøring af sejl, tovværk, proviant m.v.

Lørdag den 7. april lagde MØEN ud fra flådens leje. Det var et skib af længde 128 fod og bredde 35 fod. Det var søsat i 1753 og var således forholdsvis nyt.

Den første dag sejlede MØEN dog ikke længere end til Kastelspynten, hvor der blev kastet anker. Forberedelserne var nemlig ikke til ende.

Denne dag kom der endnu 72 indrullerede matroser om bord. Det var folk fra Slesvig og Holsten, som var udkommanderet på samme måde som matroserne fra Dragør. udover disse indrullerede var der matroser fra divisionerne, dvs. fra "Holmens faste stok" foruden selvfølgelig diverse befalingsmænd. Der har formodentlig været omkring 250 mand om bord, da fregatten lagde ud.

Blandt så mange mennesker vil der vel altid være nogle, der er syge. Dette gjaldt også her. 9. april blev en matros, en kvartermester samt overstyrmanden bragt i land på grund af sygdom.

17. april var man nået så vidt, at skibet kunne gå ud af havnen og lægge sig underfor Trekrøner.

Samme dag fik man seks matroser om bord, som havde været syge i land, da skibet lagde ud. Her lå man så den følgende uge, formodentlig for at vente på GRØNLAND og FYEN. Fem syge matroser nåede imens at blive bragt i land.

En hilsen til Pieter

En dag, mens man lå her, kom Dragør-skipperen *Jan Pietersen Palm* sejlede forbi. Hans dattersøn, *Pieter Jacobsen Bacher*, på 18 år var nemlig om bord på MØEN - sikkert på sin første langfart.

Pieter var forældreløs og havde netop lige mistet sin farfar for knapt en måned siden, da han forlod Dragør, så morfaren har nok villet bringe knægten en sidste hilsen. Men da Palm navigerede agten om fregatten, var han så uheldig at beskadige skibets store flag, så der måtte rekvireres et nyt flag ud, inden man kunne lette anker.

Afsejling fra København

Endelig 26. april kunne de tre orlogsskibe sejle op igennem Sundet, hvor de passerede Hveen kl.16.

I Kattegat observeredes en engelsk og to svenske orlogsskibe, som konvojerede en del koffardiskibe.

1. maj gik de tre skibe ind til Flekkerø i Norge. Her fik de hver især en del norske soldater om bord af det Vesterlandske Regiment, formodentlig 50 på MØEN, således at der nu var omkring 300 mand om bord.

11. maj stak man atter ud med kurs mod Nordsøen.

Brændevinen slipper op

Livet om bord gik sin vante gang. Matroserne arbejdede med sejlene, soldaterne eksercerede med kanoner og håndgeværer og ind imellem var folkene beskæftiget med almindelig rengøring, spuling og svabring samt med at lave plætning og sejsing (forskelligt tovværksarbejde).

Den daglige ration på våde varer var 1 pot øl og 1/32 pot brændevin pr. mand. I begyndelsen af juli slap øllet imidlertid op, og dagsrationen lød nu på 1 pot vand og 1/16 pot brændevin.

Men af og til var der dog noget, der brød den daglige rytme. 13. juni, hvor fregatten nu var nået ned i "spanske Søen" og man ugen før havde sluppet følgeskabet med FYEN og GRØNLAND, afslørede et heftigt regnskyl en lækage over brødkammeret i styrbords side. 9 lispund brød var vådt og blev erklæret uspiseligt.

Den tyvagtige skibsdreng

En dag blev en skibsdreng anklaget for tyveri.

Han blev straks sat i "bøjen". Bøjestraffen var en militær straffeform, hvor den pågældende fængsledes til et punkt i dækket med en bøjle spændt om det ene eller begge ben.

Her sad eller lå han så fastspændt i 3 dage på vand og brød, men kom dog ud en tur på dækket hver dag for at blive bundet til masten og få tamp, 27 slag hver gang.

Disciplinen var overordentlig streng om bord i flådens skibe og denne dreng var ikke den eneste, der måtte udstå et sådant ophold med 3 x 27 slag. Det gik også ud over de lavere stående befalingsmænd såsom kvartermestre o.l., der for forsømmelser i deres arbejde fik samme afstraffelse.

Dødsfald ombord

Men hverdagsrytmen skulle ret hurtigt blive forstyrret af endnu mere uhyggelige ting. 16. maj kl. 8.45 døde matros af Dragørs hvervning *Knud Jensen Præst*, 30 år og ugift, søn af enken Karen Knudsdatter.

Kl. 9.30 blev flaget hejst på halv stang, hvorefter den døde blev kastet over bord. Det var det første dødsfald på denne rejse, men det blev ikke det sidste.

18. juni døde *Ole Pedersen Bacher* fra Dragør, 21 år og ugift.

I dagene forinden var tre sønderjyske matroser endt i bølgerne - de to døde af sygdom og den tredje druknede ved at falde over bord.

3. juli døde Dragør-matrosen *Jens Pedersen Bunderup*, der boede i Nørregade, og dagen efter *Søren Pedersen*, gift og bosat i Strandstræde.

5. juli blev der holdt mønstring over skibsmandskabet, hvor man konstaterede, at fem var syge og 13 var døde til dato - her iblandt skibskokken.

Allerede seks dage senere var endnu ni mand døde, hvilket vidner om, at forløbet af denne livstruende sygdom må have været på ganske få dage.

Imellem disse ni var Dragør-matrosene *Niels Pedersen Magleby*, gift med bopæl i Sønderstræde 12 og stamfader til hele Magleby-slægten i Dragør samt *Peder Andersen Rønne* (som ikke har kunnet identificeres).

Ankomst til Sankt Thomas

14. juli var fregatten MØEN fremme ved bestemmelsesstedet og ankrede op ud for St. Thomas havn.

Det daglige antal døde var nu oppe på 3-4 mand. Fra den dag blev de døde ikke mere kastet over bord, men sejlet i land for at blive begravet.

Skibstømmermanden fik derfor travlt med at fremstille kister. Til en ligkiste kunne forbruges: 3 stk. granbrædder, 30 stk. 4 tm. søm og 20 stk. 3 tm. søm, alt sammen til en værdi af 63 skilling, som blev opført i gagebogen og fratrukket i den afdødes hyre. Samme gagebog oplyser også om, hvilke småfornödenheder folkene har købt om bord - 1 par sko 1 rdl, 1 par strømper 16 sk., 8 pund tobak 88 sk., 1 bønnebog 9 sk.

Dagen efter ankomsten til St. Thomas blev 23 syge bragt i land til hospitalet.

I de knapt to måneder, fregatten lå her, blev der bragt omkring 100 syge i land og 23 døde, heraf seks mand fra Dragør, som altså alle blev begravet på øen:

30.7. *Niels Cornelisen Joris*, 39 år, gift med Grith Pieter Skriver, bopæl Chr. Mølstedsgade 7.

4.8. *Peder Jensen Præst*, 32 år, gift med Ehm Adriansdt., bopæl i Bymandsgade.

7.8. *Jens Pedersen Slagter*, 33 år, ugift.

10.8. *Henrich Hansen Strømberg*, 68 år, gift med Loydu Jan Palm, bopæl Nørregade.

11.8. *Peder Jacobsen Thomas*, 17 år, ugift.

17.8. *Peder Erichsen Passer* 34 år, ugift.

Blandt de døde på St. Thomas var også skibets præst. Han var den eneste af de 23, der fik den ære at blive indført i den lokale kirkebog.

Her får man oplyst under begravede 1759: "*20 Juli døde Skibspræsten Hr. Møller paa Convoy Skibet Møen kaldet og blev begravet samme Dag om Aftenen K1.7 i den nye opbygte Lutheranske Kirke*".

De 22 andre søfolks navne blev åbenbart ikke fundet værdige til at blive indskrevet her.

Hjemtur i konvoj

De fleste syge, der kom i land på hospitalet, blev dog helbredt og kom efterhånden "friske" tilbage til skibet.

Da man i begyndelsen af september var klar til at påbegynde hjemturen, kom 18 endnu ikke raske søfolk tilbage fra hospitalet og 8. september lettede man så fra St. Thomas.

En del danske handelsskibe, der havde haft ærinde til de vestindiske øer den sommer, ønskede nu at sejle med konvoj

til Danmark under fregattens beskyttelse.

På afrejsedagen slagtede man om bord nogle får "til forfriskning for mandskabet".

Efter to dages sejlads fra St. Thomas indtraf det første dødsfald på hjemturen.

Det var en af de norske soldater, der bukkede under for den sygdom, som fregatten MØEN var blevet forbandet med.

23. september døde skibets chef, kaptajn *Emanuel Meyer*, samtidig med en matros fra Femern, *Chr. Charborg*.

Tømmermanden gik straks i gang med at lave en kiste, dog kun til kaptajnen. Matrosen blev hurtigt kastet over bord, men dagen efter gik flag, gøs og vimpel på halv stang og kaptajnen sattes over bord med honnør, kanonskud og vagt i gevær.

Soldaterne skød tre salver, og der blev saluteret fra nogle af konvojskibene.

Flere dødsfald

Indtil fregatten d. 18. november nåede frem til Egersund i Norge, dvs. efter 71 dages sejlads fra Vestindien, havde man mistet 74 mand, og heraf var de 18 fra Dragør:

- 13.9. *Peder Christensen Hollænder* 20 år, ugift, søn af Christen Pedersen og Karen Ingemarsdt.
- 2.10. *Bent Rasmussen Leth* 19 år, ugift, søn af lods Rasmus Bentsen Leth i Strandgade.
- 14.10. *Niels Larsen Busk*, gift 1741 med Margrethe Jørgensdt., bopæl omkring Strandstræde/Zytfensgade.
- 15.10. *Jan Larsen Holte* 26 år, ugift, søn af Lars Larsen Castup og Anna Niels Holte.
- 18.10. *Morten Nielsen Foss* 18 år, ugift, søn af Niels Jensen Foss. 21.10. Jens Jensen Dam, har ikke kunnet identificeres.
- 30.10. *Niels Pedersen Glad*, gift 1757 med Bodil Olsdt, bopæl Lodsstræde.
- 6.11. *Jacob Hansen Jans* 21 år, ugift, søn af Skipper Hans Jansen Jens.
- 7.11. *Christian Olsen Smed*, gift 1748 med Marchen Nielsdt, bopæl omkring Vartovslængen/Stettinstræde.
- 7.11. *Frederik Pietersen Svart*, formodentlig gift med Bente Jensdt, bopæl Strandgade 3.
- 8.11. *Andreas Poulsen*, gift 1750 med Ellen Nielsdt, bopæl omkring Strandgade/Vægterstræde.
- 9.11. *Niels Esborsen* 17 år, ugift, søn af murermester Esbor Børgesen.
- 10.11. *Jørgen Cornelisen Svigtenberg* 21 år, ugift, søn af skipper Cornelis Erichsen Svigtenberg i Bodestræde.
- 13.11. *Hans Andersen Frisk* 20 år, ugift og tilflyttet fra Skanør. 13.11. Jan Dirchsen Asmus faldt kl. 15 eftermiddag over bord fra krydsrænen ved sejlets fastgørelse. Var 21 år, ugift, søn af lods Dirch Asmussen i Nørregade.
- 14.11. *Niels Pedersen Skinder* 24 år, gift med Johanne Jørgensdt., bopæl Vartovslængen.
- 16.11. *Jan Jansen Palm* 26 år, ugift, søn af skomager Jan Dirchsen Palm i Nørregade.
- 17.11. *Mads Sørensen* 20 år, ugift, søn af matros Søren Christensen.

I nødhavn

Det ser ud, som om MØEN har haft ni koffardiskibe med sig i konvoj fra Vestindien. Heraf forlod de fem af skibene konvojen, hvilket ikke var tilladt.

Til gengæld måtte MØEN i nærheden af Shetlandsøerne på grund af de ulykkelige omstændigheder forlade de fire resterende skibe - VESUVIUS, PETER OG MARGRETHE, ELSKELIGE JOMFRUE og DE 3 BRØDRE.

De mange døde og syge tvang MØEN til hurtigst mulig at søge nødhavn.

Da MØEN 18. nov. ankom til Egersund, var skibets mandskab i så ynkelige forfatning, at man måtte bede om hjælp fra land.

Der kom straks en del folk om bord fra byen, som hjalp med at få fastgjort sejlene og sat chalupperne ud.

Næste dag kom 23 mand fra byen om bord for at deltage i arbejdet, og tømmersmanden lavede kister til de døde, som blev bragt i land og begravet.

Det var fire mand, hvoraf de 2 var fra Dragør - *Anders Pedersen Klokker*, 44 år, nygift med Marchen Rasmusdatter og *Anders Svendsen Torecho*, hvis kone Bodil Svendsdatter døde fra 2 småpiger, netop som Anders rejste hjemmefra i foråret.

20. nov. kom yderligere 13 arbejdsfolk fra byen om bord og samtidig blev 97 syge søfolk sejlet i land. Samme dag døde også *Rasmus Jeppesen* fra Stettinstræde i Dragør.

Dødstallet stiger fortsat

Arbejdet om bord drejede sig herefter om at gøre klart skib.

Der blev gjort rent og provianten blev eftersat. Fordærvet brød og ærter blev kastet over bord.

Nye forsyninger blev hentet i land - i første omgang vand og øl. Med mellemrum blev syge folk sejlet i land.

Dødsfrekvensen var her i slutningen af november og begyndelsen af december oppe på to-fire mand pr. dag, så tømmersmanden havde rigeligt at bestille med at lave kister. Selvfølgelig var der også nogle fra Dragør blandt de døde:

21.11. *Simon Marcussen Malmstrøm*, gift med Bodil Olsdt., bopæl i Bodestræde.

22.11. *Erich Jensen Rønne*, gift med Kirsten Anders Klokker, bopæl Skipperstræde 20.

27.11. *Hans Thomassen*, 17 år, ugift, søn af lods Thomas Jensen. 1.12. Ingemar Ingemarsen, 18 år, ugift, søn af lods Ingemar Andersen.

3.12. *Jens Andersen Amager*, har ikke kunnet identificeres.

4.12. *Jens Hansen Ougreen*, var muligvis et par år før tilflyttet fra Malmø med hustruen Bente Nielsdt.

16.12. *Peder Andersen Sivert*, gift med Mette Mogensdt., bopæl omkring Fogdens Plads/Byskriverstræde.

De matroser, som ikke har kunnet identificeres, har muligvis været hjemmehørende i Tårnby sogn, som hørte til Dragørs hvervning, men kun bidrog med et meget lille antal

søindrullerede.

Rapport til København

Et par dage efter ankomsten til Egersund skrev kaptajnløjtnant *Andreas Lous* til Admiralitetet i København. D

et var ham, der var den ansvarlige chef på fregatten - en post han havde overtaget 23. september, da kaptajn *Emanuel Meyer* afgik ved døden.

Det blev en lang rapport, om alt hvad der var passeret på togtet til Vestindien, både på ud- og hjemrejsen - om skibets egen sejlads, om de i konvojen ledsagende koffardiskibe og ikke mindst om den ulykkelige afgang i mandskabet på grund af sygdom og dødsfald.

Af de norske soldater var der således kun otte mand i live samt en løjtnant. Lous vedlagde en liste over alle de døde.

Det tog godt 2 uger før brevet nåede frem i København. Admiralitetet svarede straks og tilkendegav, at man var forfærdet over det "vanheld", der havde ramt fregatten, men roste tillige Lous for hans store omhu for skib og mandskab under så vanskelige omstændigheder.

Han fik forskellige ordrer, om hvorledes han skulle forholde sig - bl.a. hjemsende de norske soldater. Da denne ordre omkring nytår nåede frem til Lous, var endnu fire norske soldater døde.

Deres afmarch fra skibet - fire mand + én løjtnant - må have været et sørgeligt syn i forhold til, da den 50 mand store deling gik om bord et halvt år tidligere. Det var en reduktion på 90%.

Problemer med disciplinen om bord

Det ser ud som om kaptajnløjtnant Lous her i Egersund har haft disciplinære problemer med en del af underofficererne om bord på MØEN.

Arkelimesteren - det var ham der havde det øverste ansvar for alt krudtet om bord - kom i bøjen for modsigelse mod officererne.

Ellers var det opsætsighed og forsømmelser samt at blive for længe i land, der var årsagen til, at kvartermester, bådsmænd, bådsmandsmath og konstabel fik en tur i bøjen, den ene efter den anden.

Bådsmandsmathen blev straffet yderligere med at skulle bære på seks geværer i en time om dagen i to dage. Det var, som om disse forhold tog til efter jul, hvor håbet om snart at komme hjem til Danmark var bristet.

Overvintring i Norge

Omkring nytår har Lous så fået svar på sin skrivelse til admiralitetet, om hvorledes han skulle forholde sig. 2. januar sendte han således de norske soldater hjem - fem mand - og 3. januar "gik bådsmændene med folket i værk med at takle skibet af", dvs. at man nu var indstillet på at overvintring i Egersund.

Tømmermanden var stadig beskæftiget med at lave kister, dog havde han ikke så travlt mere.

Der døde i løbet af december 25 mand af MØEN's besætning, og i januar døde der yderligere fem mand.

Den sidste - og eneste i februar - der døde, var *Niels Jensen Villig* fra Dragør. Han var nygift med Ellen Hansdt. Kylling. og var nr. 51 i rækken af døde i Egernsund.

Men sygdommen var dog ikke overstået, den var nu blot ikke værre, end at den kunne kureres.

Af og til måtte en og anden i land på grund af sygdom. Fra 6. januar lå isen så fast om skibet, at de syge selv kunne gå i land.

Det gjorde f.eks. Dragør-matrosene *Hans Larsen Tækker* den 6.1., *Pieter Cornelisen Asmus* den 15.1. og *Niels Svendsen* den 4.2., men de kørte sig da alle tre og levede mange år derefter.

Den kedsomme vinter gik sin gang. Et par skibsforlis i nærheden gav lidt adspredelse og fra det ene skib bjergede man 13 tdr. stenkul, der efter at være lagt til tørre på land, vel har kunnet give lidt varme.

Forsyninger hjemmefra

Men der kom atter forår i luften.

20. marts gik folkene i værk med at takle skibet, og en uge efter ankom hukkerten LÆSØ, et af marinens mindre fartøjer, med friske forsyninger fra København. Den var længe ventet.

LÆSØ medbragte 99 mand til supplement af MØENS besætning. Desuden havde den forsyninger af øl, blødt brød, fersk kød, kul og brænde.

Nu kom der liv i foretagendet. Tre dage senere var man så vidt, at lodsens kom om bord, og man begyndte at varpe fregatten ud af havnen for at kaste anker på reden.

Dagen efter kom barkassen ud "med alle vore syge folk, så og medicinkisten". MØEN var nu klar til at styre mod København.

Hjemme igen

4. april kom der lods om bord fra Gilleleje og 5. april om eftermiddagen var Christianshavns kirke i sigte.

6. april kastede MØEN anker på Københavns red, og barkassen sejlede derefter ind til Søkvæsthuset med 18 mand, der var syge.

I løbet af de næste par dage blev det store skib langsomt varpet ind i havnen, og imens blev der taklet af.

10. april kl. 2 blev al ild og lys slukket om bord, hvorpå arkelimesteren gik i gang med at bringe krudtet fra borde over i en barkasse, der straks sejlede i land med det farlige gods.

Andre både bragte efterhånden alle sejl og takkelager i land, og 13. april kl. 2 om eftermiddagen passerede MØEN igennem bommen til flådens leje.

En lang og sørgelig rejse var til ende. En rejse, der havde kostet henved 200 døde - heraf var de 41 fra Dragør.

Hvad gik galt?

Hvilken sygdom, der har ombragt alle disse søfolk, har det imidlertid ikke været muligt at klarlægge.

Det eneste, der er bevaret fra MØEN, er skibsjournalen. Her imellem oplysninger om pejlinger, sejlenes placering og andre daglige gøremål har skriveren kort noteret de mange dødsfald, men aldrig et ord om, hvad folk fejlede eller tegn på denne sygdoms karakter.

Det kan da oplyses, at de Dragør-matroses, der dette år kom om bord på orlogsskibene FYEN og GRØNLAND, alle korn friske og raske hjem igen. De var hjemme 30. okt.

Det har ikke været muligt at finde nogen form for tilkendegivelse om det store tab, der ramte Dragør - hverken fra lokal side eller på et overordnet administrativt plan.

Så man spørger derfor sig selv om, hvorledes mon de pårørende er blevet underrettet. Har der været en eller anden øvrighedsperson ude i Dragør for at meddele om de mange dødsfald, eller har familierne først fået det at vide i april 1760, hvor de 19 dragørmatroses, der stod turen med fregatten MØEN igennem, er kommet hjem? (To af de 62 Dragør-matroses, der blev udskrevet til MØEN, må være kommet syge i land, inden skibet afsejlede fra København).

Familiernes tab

Det var omkring 40 familier, der blev ramt direkte - og flere indirekte.

19 hustruer blev enker og 29 børn blev faderløse. Mange forældre mistede en ung søn. Enken Karen Knudsdatter i Nørregade mistede 2 sønner, Knud og Pieter.

Men i løbet af det følgende år giftede 14 af de 19 enker sig igen. Livet skulle jo gå videre.

Dragørmatroses døde under fregatten MØENS togt til Vestindien 1759:

Knud Jensen Præst d. 16/5, ugift, f.1729, søn af Karen Knudsd. Enke efter Jens Pedersen Hermanstrup.

Ole Pedersen Bacher d. 18/6, ugift, f.1738, søn af Peder Svendsen Bacher og Ingeborg Hansdt.

Jens Pedersen Gunderup d. 3/7, gift 1753 med Kirsten Jacobsdt.

Søren Pedersen d. 4/7, skrædder, gift 1744 m. Bodil Olsdt (enke efter Jacob Hermansen).

Niels Pedersen Magleby d.10/7, gift 1749 m. Neel Poulsdt., bopæl Sønderstræde 12.

Peder Andersen Rønne d.11/7, har ikke kunnet identificeres.

Niels Cornelissen Jarls d. 30/7, f.1719, gift 1743 m. Grith Pieter Skriver, bopæl Chr. Mølstedsgade 5.

Peder Jensen Præst d. 4/8, f. 1727, gift 1754 m. Ehm Adrian

Bacher, bopæl Bymandsgade.
Jens Pedersen Slagter d. 7/8, ugift, f. 1726, søn af slagter Peder Christensen og Sas Claesdt.
Henrich Hansen Strømberg d. 10/8, f. 1691, gift 1.g. Ehm Pieter Strømberg, 2. g. 1758 m. Loydu Jan Palm, bopæl Nørregade.
Peder Jacobsen Thomas d. 11/8, f. ca. 1742, ugift.
Peder Erichsen Passer d. 17/8, ugift, f. 1725, søn af Erich Pedersen og Else Pedersdt.
Peder Christensen Hollænder d. 18/9, ugift, f. 1739, søn af Christen Pedersen og Karen Ingemarsdt.
Bent Rasmussen Leth d. 2/10, ugift, f. 1740, søn af lods Rasmus Bentsen Leth og Anna Knudsdt., Strandgade 12.
Niels Larsen Busk d. 14/10, gift 1741 m. Margrethe Jørgensdt. Bopæl omkring Strandstræde/Zytfensgade.
Jan Larsen Holte d. 15/10, ugift, f. 1733, søn af Lars Larsen Castrup og Anna Niels Holte.
Morten Nielsen Foss d. 18/10, ugift, f. 1739, søn af Niels Jensen Foss og Kirsten Mortensdt., Sønderstræde 4(2).
Jens Jensen Dam d. 21/10, har ikke kunnet identificeres.
Niels Pedersen Glad d. 30/10, gift 1757 m. Bodil Olsdt, bopæl Lodsstræde 7(2).
Jacob Hansen Jans d. 6/11, ugift, f. 1738, søn af skipper Hans Jansen Jens og Marchen Jacob Kurvemager.
Christian Olsen Smed d. 7/11 gift 1748 m. Marchen Nielsdt., bopæl Stettinstræde/Vartovslængen.
Frederik Pietersen Svart d. 7/11, formodentlig gift 1747 m. Bente Jensdt., Strandgade 8.
Andreas Poulsen d. 8/11, gift 1750 m. Ellen Nielsdt., bopæl Vægtstræde 3 (?).
Niels Esborsen d. 9/11, ugift, f. 1742, søn af murermester Esbøre Børgesen og Oliva Nielsdt.
Jørgen Cornelissen Svigtenberg d. 10/11, ugift, f. 1738, søn af skipper Cornelis Erichsen Svigtenberg og Neel Olufsd., Bodestræde 6.
Hans Andersen Frisk d. 13/11, ugift, f. ca. 1739, tilflyttet fra Skanør.
Jan Dirchsen Asmus druknet 13/11, ugift, f. 1738, søn af lods Dirch Asmussen og Anna Jan Mogensen, Wismarstræde 6.
Niels Pedersen Skinder d. 14/11, gift 1758 m. Johanne Jørgensdt., bopæl Vartovslængen.
Jan Jansen Palm d. 16/11, ugift, f. 1733, søn af skomager Jan Dirchsen Palm og Grith Jan Mogensen, Nørregade 12.
Mads Sørensen d. 17/11, ugift, f. 1739, søn af matros Søren Christensen Aalborg og Dorthe Nielsdt.
Anders Svendsen Torecho d. 18/11, gift 1747 m. Bodil Svendsdt. (d. 1.4.1759).
Anders Pedersen Klokke d. 19/11, f. 1715, gift 1759 m. Marchen Rasmusdt., bopæl sydlige ende af Strandstræde.
Rasmus Jeppesen d. 20/11, f. Stubbekøbing, gift 1736 m. Johanne Christensdt., Stettinstræde 6(?).
Simon Marcussen Malmstrøm d. 21/11, gift 1753 m. Boel Olsdt, bopæl Bodestræde.
Erich Jensen Rønne d. 22/11, gift 1746 m. Kirsten Andersdt. Skipperstræde 20.
Hans Thomassen d. 27/11, ugift, f. 1742, søn af lods Thomas Jensen og Bodil Hans Snedker.
Ingemar Ingemarsen d. 1/12, ugift, f. 1741, søn af lods Ingemar Andersen og Johanne Rasmusdt., Wismarstræde 3 (?).
Jens Andersen Amager d. 3/12, har ikke kunnet identificeres.
Jens Hansen Ougreen d. 4/12, muligvis tilflyttet fra Malmø med hustruen Bente Nielsdt.
Peder Andersen Sivert d. 16/12, gift 1744 m. Mette Mogensdt, bopæl omkring Fogdens Plads /Byskriverstræde.

Niels Jensen Villig d. 26/2 1760, gift 1759 m. Ellen Hansdt.
Kylling.

**Dragørmatroser der overlevede fregatten MØENS togt
til Vestindien 1759-60:**

Anders Olsen Smed ca.1711-70, g. 1739 m. Abelone
Mathiasdt., bopæl Højerup.

Lars Svendsen 1728-71, g. 1753 m. Ane Albertsdt.,
bopæl Kongevejen 14.

Anders Larsen Tækker 1733-82, g. 1764 m. Marchen Lars
Gjørtler.

Peder Pedersen Svart ca. 1711-70, slagter, g. 1735 m. Ahf
Claesdt., bopæl Blegerstræde.

Christian Hovaldtsen ca. 1723-95, g. 1749 m. Kirsten
Pedersdt, bopæl Chr.Mølstedsgade 8(?).

Peder Cornelissen Asmus 1729- , ugift, søn af Cornelis
Asmussen og Nele Erichsdt.

Morten Christensen Frie ca. 1718-88, g. 1761 m. Kirsten
Jacobsdt., bopæl Stormgade 2.

Niels Svendsen Skomager har ikke kunnet identificeres.

Lars Nielsen Gjørtler ca. 1713-63, g. 1741 m. Marchen
Hågensdt. bopæl Chr. Mølstedsgade 3 (?).

Troels Nielsen ca. 1715-81, g. 1743 m. Sidse Anders Tysk,
bopæl Strandstræde 19.

Rasmus Ingemarsen 1735-92, lods, g. 1767 m. Benthe
Jansdt., bopæl Wismarstræde 3.

Lars Larsen Holte 1728-71, g. 1755 m. Karen Ingemarsdt.,
bopæl Sønderstæde 2(?).

Jens Ingemarsen Locke 1733-ca. 63, g. 1761 m. Kirsten
Larsdt.

Christian Nielsen Lund har ikke kunnet identificeres.

Hans Larsen Tækker 1740-70, g. 1769 m. Gerthe Jens
Snedker, bopæl Stralsundstræde 4.

Hans Pedersen Bacher 1734-84, g. 1765 m. Gerthe Hans
Strømberg.

Niels Nielsen Kromann 1738-1811, g. 1766 m. Niel Jan Palm,
bopæl Strandgade 10.

Ingemar Christensen 1740- , ugift, søn af Christen Pedersen
og Karen Ingemarsdt.

Pieter Jacobsen Bacher 1741-1826, g. 1764 m. Mainow
Albertsdt, bopæl Vestgrønningen 1.

*Artiklen har været trykt i Siden Saxo, Årg. 15, nr. 3 (1998),
S. 39-48.*